

1054 Budapest, Alkotmány u. 5.

Levélcím: 1391 Budapest 62. Pf.: 211.

Telefon: (06-1) 472-8865, **Fax:** (06-1) 472-8860

Ügyszám: Vj/39/2016.

Iktatószám: Vj/39-172/2016.

Betekinthető!

A Gazdasági Versenyhivatal eljáró versenytanácsa a Horváth és Társai Ügyvédi Iroda (eljáró ügyvéd: Dr. Sz. I., 1124 Budapest, Csörsz utca 49-51.) által képviselt **Fastrock Kft.** (1212 Budapest, II. Rákóczi Ferenc u. 177-179.) kérelmező összefonódás engedélyezése iránti kérelmére indult versenyfelügyeleti eljárásban, amelyben további ügyfélként részt vett a Deloitte Legal Szarvas, Erdős és Társai Ügyvédi Iroda (eljáró ügyvéd: Dr. G. P. és Dr. E. G., 1068 Budapest, Dózsa György út 84/C) által képviselt **Ipress Center Central Europe Zrt.** (6034 Helvécia, Szőlő utca 53.) meghozta az alábbi

h a t á r o z a t o t .

Az eljáró versenytanács engedélyezi, hogy a Fastrock Kft. közvetlen egyedüli irányítást szerezzen az Ipress Center Central Europe Zrt. felett.

A határozat felülvizsgálatát az ügyfelek a kézbesítéstől számított harminc napon belül kérhetik a Versenytanácsnál benyújtott, vagy ajánlott küldeményként postára adott keresettel. A Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság a pert tárgyaláson kívül bírálja el, a felek bármelyikének kérelmére azonban tárgyalást tart, mely kérelmet az ügyfél a keresetlevelében terjesztheti elő.

I n d o k o l á s

I.

A kérelmezett összefonódás

- 1) A Fastrock Kft. (a továbbiakban kérelmező, vagy Fastrock) a 2016. április 28-án megkötött részvényadásvételi szerződés alapján megszerzi az Ipress Center Central Europe Zrt. (a továbbiakban: Ipress vagy céltársaság) által kibocsátott részvények 100 százalékát.
- 2) A kérelmező a Gazdasági Versenyhivatalhoz 2016. május 3-án benyújtott kérelmében a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény (a továbbiakban: Tpv.) VI. fejezetének rendelkezései alapján az 1. pontban hivatkozott tranzakciónak – mint vállalkozások összefonódásának – az engedélyezését kérte.
- 3) Az eljáró versenytanács 2016. május 11-i, Vj/39-5/2016. számú végzésével a Tpv. 72. § (3) bekezdésének alkalmazásáról döntött, és az eljárás ebből adódó két hónapot meghaladó ügyintézési határidejére tekintettel egyben megállapította, hogy a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) 29/A. § (1b) bekezdése szerinti sommás eljárás feltételei nem állnak fenn.
- 4) A kérelmezett összefonódás a vállalkozások közötti összefonódások ellenőrzéséről szóló 139/2004/EK tanácsi rendelet alapján – a felek nyilatkozata szerint – nem bejelentésköteles. Az összefonódás engedélyezésére Magyarországon kívül más ország versenyhatósága előtt nem indult eljárás.

II. Az összefonódás résztvevői

Az EDS-csoport

- 5) A kérelmező 100%-os anyavállalata a Zrínyi Nyomda Zrt., amely az Euro-Druckservice GmbH által vezetett nemzetközi EDS-csoport tagja. A kérelmező irányítása alatt más vállalkozás nem áll. Az EDS-csoport magyarországi piacokhoz köthető vállalkozásai továbbá a Svoboda Press s.r.o., valamint az EDS Romania S.R.L.
- 6) Az EDS-csoport a kérelem benyújtásának időpontjában rendelkezésre álló utolsó hitelesen lezárt üzleti évben (2015.) figyelembe veendő Tpvt. 27. §-a szerint szűkített nettó árbevétele meghaladta az 500 millió forintot.
- 7) A kérelmező vállalkozás a tranzakció megvalósításának céljából került megalapításra, üzleti tevékenységet nem végez. A Zrínyi Nyomda Zrt. révén az EDS-csoport meghatározó tevékenységei a heat-set technológiával történő nyomdai szolgáltatások, amelyek közül a szórólapok nyomtatására fókuszál, amely mellett jelentősen kisebb volumenben nyomtat magazinokat, valamint ettől is kisebb volumenben egyéb rendszertelen gyakorisággal megjelenő magazinjellegű termékeket.

Az Ipress

- 8) Az Ipress 100%-os tulajdonosa egy holdingtársaság CEE PressCenter Nyomdaipari Zrt., amelynek végső tulajdonosai egyrészt kockázati tőke befektetők a Finext Sartup Kockázati Tőkealap ([...]%*) és a Krugman Vagyonkezelő Kft. ([...]%), másrészt az Ipress-Fam Holding Kft.-n keresztül a Lakatos fivérek (együttesen [...]%). Az Ipress irányítása alatt nem áll vállalkozás.
- 9) Az Ipress 2015-ben vette át a korábban az Infopress csoport tagjai által hasznosított nyomdaipari kapacitást (eszközöket, munkavállalókat). Az Ipress a kérelem benyújtásának időpontjában 2015. évi auditált beszámolóval nem rendelkezett, a jelen tranzakcióval érintett eszközei által a 2014. üzleti évben elért, auditált nettó árbevétele adata meghaladta az 500 millió forintot.
- 10) Az Ipress meghatározó tevékenységei a heat-set technológiával történő nyomdai szolgáltatások nyújtása, amelyek közül főtevékenységként, nagyobb volumenben magazinok nyomtatását végzi. Emellett nyomtat szórólapokat, valamint egyéb rendszertelen gyakorisággal megjelenő magazinjellegű termékeket és tankönyveket.

III. Az eljárás vizsgálati szakasza

- 11) A versenyfelügyelti eljárás vizsgálati szakaszában (Tpvt. 47. § (2) bekezdése) a vizsgáló a tényállás feltárásához
 - támaszkodott a Tpvt. 68. § (2) bekezdése szerinti kérelemmel benyújtott információkra, illetve az ügyfelektől a Tpvt. 64/B. § (1) bekezdése alapján kért adatokra;
 - a nyomdai folyamatok megismerése érdekében a Ket. 56. §-a szerinti szemlét tartott a kérelmező és a céltársaság telephelyein;

* A [...] szimbólummal jelölt részek üzleti titkot képeznek.

- a Tpvt. 64/B. § (4) bekezdése alapján adatszolgáltatásra kötelezett összesen 41 piaci szereplőt (11 magyar, 10 külföldi szórólap- és magazinnyomtatást végző vállalkozást, 10 szórólap- és 10 magazinnyomtatást megrendelő vevőt), amely megkeresések egyrészt az összefonódás értékelése szempontjából releváns tényadatok, és a piacok működésére vonatkozó információk beszerzését célozták, másrészt lehetőséget biztosítottak a megkeresettek számára az összefonódás várható hatásaival kapcsolatos véleményük kifejtésére.

12) A vizsgáló a Tpvt. 71. § (1) bekezdése szerinti jelentésében¹ az összefonódás feltétel nélküli engedélyezését indítványozta.

IV.

Az érintett nyomdai szolgáltatások főbb piaci jellemzői

A nyomdai szolgáltatások

- 13) A nyomdai szolgáltatások piacának szegmentálása az alkalmazott technológia és az előállított termékek alapján vizsgálható.
- 14) A nyomdában használt technológia alapvetően meghatározza azon termékek körét, amelyet az adott nyomdában gazdaságosan le lehet gyártani. A korábbi joggyakorlat² a rotációs ofset technológián (vagy más néven tekercsnyomtatáson) belül elkülönítette a cold-set és heat-set nyomdai szolgáltatást. A cold-set technológia gyengébb minőségű papírt használ hőkezelés nélkül, jellemzően napilapok és gyengébb nyomtatási minőségű szórólapok nyomtatására, a magasabb költségű heat-set technológia pedig jobb minőségű papírt felhasználva magasabb nyomtatási minőségű (fényes felületű) termékek (magazinok, szórólapok) előállítására képes hőkezelés segítségével.

Szórólap- és magazinnyomtatás

- 15) A szórólap- és a magazinnyomtatási szolgáltatás vevői köre jellemzően eltér. A szórólapokat elsősorban kiskereskedelmi piacon aktív vállalkozások (kiskereskedelmi áruházláncok) részére nyomtatnak, akik aktuálisan érvényes kínálatukat, akcióikat reklámozzák ilyen formában, változó (többnyire heti, kétheti) gyakorisággal. A magazinnyomtatás jellemző megrendelői pedig magazinokat, időszakosan vagy alkalmilag megjelenő sajtótermékeket kiadó vállalkozások.
- 16) Szórólap- és a magazinnyomtatást a piaci szereplők egymás felé is végeznek marginális mértékben, eseti jelleggel, a nyomdagépek vis maior meghibásodása, vagy hirtelen felmerülő kapacitás korlátos helyzetek kezelése érdekében (ún. bérnyomtatás).
- 17) A vevők szórólapok és magazinok esetében is jellemzően tendereken választják ki a nyomtatást végző szolgáltatót, jellemzően éves gyakorisággal, nem transzparens árak mellett. Különösen a szórólapnyomtatás kapcsán igaz, hogy egy-egy vevő (egy nagyobb kiskereskedelmi lánc) megszerzése a piaci részesedést érdemben befolyásolja. A megkeresett piaci szereplők nyilatkozatai alapján a vevők érdemi alkuerővel bírnak a szórólapok és magazinok esetében egyaránt.
- 18) A rendelkezésre álló adatok (különösen az eljárásban megkeresett vevők nyilatkozatai) alapján a szolgáltatások igénybevevői számára a nyomdaváltás jelentős költségekkel nem jár sem szórólap-, sem magazinnyomtatás tekintetében. A megkeresett vevők körében a

¹ Vj/39-155/2016 sz. irat

² VJ/86/2009, VJ/6/2014, VJ/7/2014, VJ/40/2014, Vj/58/2016

szórólapnyomtatás esetében gyakoribbak voltak a tényleges szolgáltató váltások, mint a magazinnyomtatás kapcsán.

- 19) A szabályozási jellegű különbség a két termékkategória között, hogy míg a magazinok rendelkeznek ún. ISSN számmal³ addig a szórólapok nem, így a szórólapok kereskedelmi kiadványnak minősülnek, 27%-os általános forgalmi adó (ÁFA) tartalmuk van és környezetvédelmi termékdíj terheli őket, míg a magazinok ÁFA tartalma 5% és termékdíj-mentesek.
- 20) A szórólapok előállítására nemcsak a heat-set, hanem az annál alacsonyabb költségű cold-set technológia is alkalmas, míg a magazinok jellemzően heat-set technológiával készülnek. A napilapokat gyártó cold-set nyomdák leterheltsége a napilapok példányszám csökkenésével érdemben csökkent, így a napilap nyomdák a szórólap piacot is célozzák, rosszabb minőségű papírra nyomtatott, ugyanakkor a heat-set nyomdák áraitól alacsonyabb árú szórólapnyomtatási szolgáltatásukkal.
- 21) Technológiai tartalmát tekintve a szórólapnyomtatáshoz képest a magazinnyomtatás egyrészt magasabb minőségi követelményekkel jár, másrészt vannak többlet szolgáltatás elemei (az ún. finishing szolgáltatás részek, amelyek kötészeti szolgáltatást, illetve az elkészült termék mellé reklámanyagok csomagolását foglalják magukba), így a szórólapnyomtatásra alkalmas gépek magazinnyomtatásra váltani nem, vagy csak korlátozottan képesek.
- 22) A magazinnyomtatásról a szórólapnyomtatásra váltás kapcsán is vannak érdemi technológiai különbségek (a magazinnyomtatásra használt gépek bizonyos szórólap megrendelések teljesítésére nem alkalmasak; az alapanyagok eltérősége miatt jelentős költsége van az átállásnak), amelyek képesség szintjén korlátozzák a kínálati helyettesítést. A különböző termékek közötti váltásra való ösztönözöttség is korlátozott, tekintettel arra, hogy magazinnyomtatásra alkalmas gépekkel gazdaságosabb magazinokat, mint szórólapokat nyomtatni.

Az érintett vállalkozáscsoportok piaci helyzete

- 23) Az EDS-csoport és az Ipress egyaránt heat-set nyomtatási technológiát alkalmaznak, azonban tényleges képességeik és a technológiával végzett tevékenységek hangsúlyai eltérőek.
- 24) Az EDS-csoport
 - a szórólapok nyomtatását végzi fő tevékenységként (nyomtatási bevételeinek több mint 90%-a ebből származik),
 - magazinokat csak melléktevékenységként, jelentősen kisebb és csökkenő volumenben nyomtat;
 - az ún. kötészeti, illetve kiegészítő/finishing szolgáltatásrészek nyújtására alkalmas kapacitásokkal nem rendelkezik, ezért csak az ezeket nem igénylő magazinok nyomtatását képes elvégezni;
 - a kérelmező nyilatkozata szerint jelenlegi humán erőforrás állománya és kapacitása nem alkalmas erőteljesebb magazinpiaci jelenlét biztosítására.
- 25) Az Ipress
 - szemben az EDS-sel magazinok nyomtatását végzi fő tevékenységként (nyomtatási bevételeinek közel [...]%-a ebből származik), gépparkja is a magasabb minőségű magazinok nyomtatására specializált;

³ Az ISSN (International Standard Serial Number) az időszaki kiadványok és egyéb folytatódó dokumentumok nemzetközi szabványos azonosítószáma.

- nyomtat egy napilapot is, amely azonban nyomtatási és logisztikai szempontból nem tipikus napilap, a többi (cold-set technológiához készült) napilaphoz képest magasabb nyomtatási minőségi igényre, eltérő (érdemben korábbi) lapzárta időpontra és egyedi terjesztésére tekintettel;
- szórólapokat melléktevékenységként, jelentősen kisebb volumenben nyomtat ([...]).

26) A szórólapnyomtatási piacon – nemzeti kiterjedésű piacot feltételezve – az EDS-csoport 50-60% közötti piaci részesedéssel (árbevétel alapon, az elmúlt három év átlagában) piacvezető, az Ipress 5-15% részesedéssel a harmadik legnagyobb szereplő. Rajtuk kívül jelen van a Mediaworks Zrt. és a Pannon Lapok Társasága Kft., amely együttes⁴ piaci részesedése 10-20% közötti, az Antók Nyomdaipari Kft. 5-15% közötti, valamint a Lapcom Zrt., Alföldi Nyomda Zrt., Délkelet-Press Kft., Oláh Nyomdaipari Kft. pedig 5% alatti piaci részesedéssel.

27) A szórólapnyomtatási piaci szereplők többsége rendelkezik szabad kapacitással, amely a kisebb nyomdák esetében jelentősebb.

28) A szórólapnyomtatási piacon a nemzetinél tágabb földrajzi piac mellett szólnak az alábbi körülmények:

- A vizsgáló által elvégzett szállítási költség elemzés alapján, a szórólap megrendelések jellemző volumenét is figyelembe véve, 10%-os vagy annál magasabb áremelkedés esetében Budapest 1000 km-es körzetében található nyomdák igénybevétele is gazdaságos megoldás lehet, 5-10%-os áremelkedés esetében az 500 km-es, 5% alatti áremelés esetében pedig a 300 km-es körzetben található nyomdák igénybevétele lehet gazdaságos.
- A vizsgálat Budapest 500 km-es körzetében 10 lehetséges versenytárs nyomdát azonosított (amelyek képességeiről és tényleges piaci helyzetéről nem állnak rendelkezésre adatok), amelyektől távolabb helyezkednek el az EDS-csoport cseh és román telephelyű nyomdái. 1000 km-es körzetben pedig nagyszámú (50-nél több) lehetséges versenytárs nyomda azonosítható.
- A megkeresett szórólapnyomtatási vevők többsége jellemzően külföldi nyomdákat is meghív tendereire (környező országokban található nyomdákon kívül, német és lengyel piaci szereplőket is említettek) és vannak vevők, amelyeknek ténylegesen külföldi nyomdák a beszállítói.
- A megkeresett külföldi nyomdák közül a Budapeستől 180 km-re található Slovenska Grafia volt ténylegesen jelen a magyar piacon: átlagosan 10% alatti részesedéssel bírt az elmúlt három évben, nyilatkozatában versenytársként cseh, magyar, osztrák és német nyomdákat jelölt meg. A másik két, érdemben válaszoló külföldi nyomda szintén magyar, cseh, lengyel, osztrák, szlovák piaci szereplők versenyére hivatkozott. Különböző mértékű szabad kapacitásokkal a válaszoló külföldi nyomdák is rendelkeznek.
- A kérelmező nyomtat vagy nyomtatott a környező országokba, de német és skandináv megrendelőknek is szórólapot.
- Két megkeresett magyarországi nyomda jelezte, hogy 35-70%-ban exportra termel (importarányokra vonatkozóan nem állnak rendelkezésre adatok).

⁴ A Gazdasági Versenyhivatal a Vj/58/2016 sz. eljárásban engedélyezte, hogy a Mediaworks Hungary Zrt. közvetlen egyedüli irányítást szerezzen a Pannon Lapok Társasága Kiadói Kft. felett, így piaci erejük együttesen értékelendő.

- A megkeresett versenytársak háromnegyede szerint a szórólapnyomtatási piacon jelentős versenynyomást gyakorolnak a külföldi nyomdák, azon belül is elsősorban az osztrák, horvát, szlovák és román nyomdák.

29) A magazinnyomtatási piacon – nemzeti kiterjedésű piacot feltételezve – az Ipress volt a piacvezető 55-65% közötti részesedéssel, az EDS-csoport pedig a negyedik legnagyobb szereplő 10% alatti részesedéssel (árbevétel alapon, az elmúlt három év átlagában). Az Oláh Nyomdaipari Kft. 15-25%, a Lapcom Zrt. és az Alföldi Nyomda Zrt. 10% alatti, a Délkelet-Press Kft., Prospektus Kft. pedig 5% alatti piaci részesedéssel rendelkeztek.

30) A magazinnyomtatási piaci szereplők többsége érdemi szabad kapacitással rendelkezik.

31) A magazinnyomtatási piacon a nemzetinél tágabb földrajzi piac mellett szólnak az alábbi körülmények:

- A vizsgáló által elvégzett szállítási költség elemzés alapján, nagyobb volumenű megrendelésekhez 5% körüli, vagy annál alacsonyabb áremelkedés esetében a Budapest 500 km-es körzetében található nyomdák igénybevétele is gazdaságos megoldás lehet és ettől magasabb áremelkedés esetében az 1000 km-es körzetben található nyomdák igénybevétele is reális lehet.
- Több külföldi szereplő jelen van a piacon, a megkeresett magazinnyomtatási vevők többsége reális alternatívának tartja a külföldi nyomdákat; osztrák, lengyel, szlovák, román piaci szereplőktől kértek már ajánlatot.
- A megkeresett külföldi versenytársak, amelyek még nincsenek jelen a magyar piacon reálisnak tekintették a belépést az árak emelkedése esetén.
- A megkeresett versenytársak többségi véleménye szerint a magazinnyomtatási piacon meghatározó versenynyomást gyakorolnak a külföldi nyomdák, azon belül is elsősorban az osztrák, szlovák és román nyomdák.

V.

A piaci szereplők véleménye

32) A vizsgáló által megkeresett (ld. 11) pontot) nyomdák (azaz tényleges, vagy potenciális versenytársak) többsége nem számít arra, hogy a tranzakció káros versenyhatással járna a nyomdai piacokon, a megkeresett vevők (szórólap és magazinnyomtatást megrendelők) többsége szintén nem számít káros versenyhatásokra.

33) A versenytorzító, illetve áremelési hatást vélelmező, kisebbségi véleményt képviselő válaszadók álláspontjukat nem támasztották alá érdemben figyelembe vehető érvekkel (az általánosabb érvekre – pl. az összefonódó felek növekvő piaci erejére – való hivatkozáson túlmenően).

VI.

Az engedélykérési kötelezettség

Összefonódás

34) A Tptv. 23. § (1) bekezdés b) pontja értelmében vállalkozások összefonódása jön létre, ha a vállalkozás irányítást szerez egy tőle független vállalkozás felett.

35) A Tptv. 23. § (2) bekezdés a) pontja szerint közvetlen irányítással rendelkezik a vállalkozás, ha a másik vállalkozás többségi szavazati jogot biztosító részvényeivel rendelkezik.

- 36) Az Ipress részvényeinek 100 százaléka többségi szavazati jogot, azaz közvetlen irányítást biztosít, így ennek a kérelmező által történő megszerzése vállalkozások összefonódásának minősül a Tpvt. hivatkozott rendelkezései alapján.

A küszöbértékek

- 37) A Tpvt. 24. § (1) bekezdése szerint a vállalkozások összefonódásához a Gazdasági Versenyhivaltól engedélyt kell kérni, ha valamennyi érintett vállalkozáscsoport [26. § (5) bekezdés], valamint az érintett vállalkozás-csoportok tagjai és más vállalkozások által közösen irányított vállalkozások előző üzleti évben elért nettó árbevétele együttesen a tizenöt milliárd forintot meghaladja, és az érintett vállalkozáscsoportok között van legalább két olyan vállalkozáscsoport, melynek az előző évi nettó árbevétele a vállalkozáscsoport tagjai és más vállalkozások által közösen irányított vállalkozások nettó árbevételével együtt ötszázmillió forint felett van.
- 38) A Tpvt. 26. § (5) bekezdése alapján összefonódással érintett vállalkozáscsoportoknak az EDS-csoport és az Ipress minősülnek.
- 39) A Versenytanács a Vj-91/2015 számú eljárásban rögzítette a következőket. „[...] Az engedélykérési küszöbértékek funkciója az, hogy csak akkor kelljen engedélyt kérni, ha az összefonódás révén létrejövő gazdasági entitás(ok)nak a nettó árbevétellel kifejezett piaci mérete, illetve annak növekedése jelentősnek minősül. Az összefonódás elbírálásakor rendelkezésre álló hiteles nettó árbevételi adatok azonban csak egy korábbi (főszabályként: előző évi) időszakra nézve állnak rendelkezésre. Ezért a küszöbértékek fenti funkciója megköveteli azt, hogy amennyiben valamely, a nettó árbevétel számításakor figyelembe veendő vállalkozáshoz az engedélykérés időpontjára, egy az előző évben még egy másik vállalkozás által végzett tevékenység (mint vállalkozásrész) kerül át, akkor ez utóbbi vállalkozás által az adott tevékenységből elért a Tpvt. 27. § (4) bekezdése szerint számított előző évi nettó árbevételt is figyelembe kell venni az azt átvevő vállalkozásnál (ugyanaz igaz fordított esetben is) [...]”⁵
- 40) Az Ipress a kérelem benyújtásának időpontjában 2015. évi auditált beszámolóval még nem rendelkezett, a 2014. évi auditált beszámolója pedig nem fejezi ki megfelelően a társaság aktuális piaci méretét, így nem vehető figyelembe az engedélykérési küszöbérték vizsgálatakor, mivel az Ipress 2015-ben vett át egy nyomdai tevékenységet végző és az Ipress árbevétele szempontjából jelentőséggel bíró vállalkozásrészt (ld. 9) pontot). Emiatt az eljáró versenytanács – figyelembe véve a Vj-91/2015 számú eljárásban hozott fentebb idézett döntést is – az Ipress jelen tranzakcióval érintett eszközei által a 2014. üzleti évben elért, auditált nettó árbevételi adatait tekintette relevánsnak.
- 41) A fenti két vállalkozás-csoportnak a kérelem benyújtásának időpontjában rendelkezésre álló utolsó hitelesen lezárt üzleti évben (EDS-csoport: 2015-ben, Ipress: 2014-ben) elért együttes nettó árbevétele meghaladta a tizenötmilliárd forintot, és ezen belül mindkettő esetében az ötszázmillió forintot. Ezért a kérelmezett összefonódáshoz a Tpvt. 24. § (1) bekezdése alapján a Gazdasági Versenyhivatal engedélye szükséges.

⁵ Versenytanács Tpvt.-vel kapcsolatos elvi jelentőségű döntései 2015., 24.8. pont

VII.

Az összefonódás értékelése

- 42) A Tptv. 30. § (2) bekezdése szerint a Gazdasági Versenyhivatal nem tagadhatja meg az engedély megadását, ha – az (1) bekezdésben foglaltakat figyelembe véve – az összefonódás nem csökkenti jelentős mértékben a versenyt az érintett piacon, különösen gazdasági erőfölény létrehozása vagy megerősítése következményeként.
- 43) A Tptv. eddigi alkalmazási tapasztalatai alapján az eljáró versenytanács az összefonódások horizontális-, vertikális- és portfólióhatásait vizsgálta [lásd a Gazdasági Versenyhivatal Elnökének és a Versenytanács Elnökének 1/2014. számú Közleménye (a továbbiakban: Közlemény) 11. pontját].

Az érintett piacok

- 44) A Tptv. 14. § értelmében az érintett piacot a megállapodás tárgyát alkotó áru és a földrajzi terület figyelembevételével kell meghatározni. Az érintett termékpiac meghatározásakor a megállapodás tárgyát alkotó árun túlmenően figyelembe kell venni az azt – a felhasználási célra, az árra, a minőségre és a teljesítés feltételeire tekintettel – ésszerűen helyettesítő árukat (keresleti helyettesíthetőség), továbbá a kínálati helyettesíthetőség szempontjait. Földrajzi piacként azt a földrajzi területet kell számításba venni, amelyen kívül a) a fogyasztó, illetve az üzletfél nem, vagy csak számottevően kedvezőtlenebb feltételek mellett tudja az árut beszerezni, vagy b) az áru értékesítője nem, vagy csak számottevően kedvezőtlenebb feltételek mellett tudja az árut értékesíteni.
- 45) Az összefonódással érintett piacoknak minősülnek mindazok a piacok, amelyeken az összefonódás valamely (akár közvetlen, akár közvetett) résztvevője piaci tevékenységet fejt ki. Érdemben azonban csak azon érintett piacok vizsgálata szükséges, amelyekre nézve a fentebb hivatkozott versenyhatások fennállhatnak.

Árupiacok

- 46) Az összefonódásban részes felek tevékenységeire tekintettel jelen eljárásban a kérdés, hogy a nyomdai szolgáltatások tágran értelmezett piacán belül milyen elkülönülő piacok azonosíthatóak.
- 47) Az eljáró versenytanács korábbi döntéseiben a napilapok nyomtatására alkalmas cold-set nyomdai szolgáltatást más típusú nyomdai szolgáltatásoktól eltérő árupiachoz tartozónak minősítette, illetve külön vizsgálta a szórólapnyomtatási piacot.⁶ A heat-set technológián belüli szegmentáció, illetve a magazinnyomtatási szolgáltatási piac elkülöníthetőségét, illetve szórólapnyomtatáshoz képesti viszonyát azonban a Gazdasági Versenyhivatal eddig érdemben nem vizsgálta.
- 48) Az eljáró versenytanács – a kérelmező álláspontjával egyezően – arra az álláspontra jutott, hogy a Tptv. 14. §-ában foglalt keresleti és kínálati helyettesítési szempontok alapján a szórólapok és a magazinok nyomtatásának piaci elkülöníthetők figyelembe véve a releváns piaci körülményeket (ld. a határozat 15)-22) pontjait), így különösen azt, hogy a kétféle nyomtatási szolgáltatás felhasználási célja, minősége eltérő, ahogyan az ezeket igénybe vevők köre is, emellett ezek a nyomtatási szolgáltatások technológiai és kínálati oldalról is érdemben eltérnek.

⁶ Vj/58/2016

Földrajzi piac

- 49) Az eljáró versenytanács álláspontja szerint szórólap- és magazinnyomtatási piacok esetében a földrajzi piac valószínűsíthetően Magyarország területénél szélesebb, amely megállapítás kapcsán az eljáró versenytanács visszautal a piacok földrajzi kiterjedése kapcsán bemutatott körülményekre (a határozat 28) és 31) pontjaira), különösen a vizsgáló által elvégzett szállítási költség elemzésekre, a külföldi piaci szereplők tényleges és potenciális magyarországi piaci jelenlétével és hatásaival kapcsolatos adatokra és nyilatkozatokra.
- 50) Annak eldöntését az eljáró versenytanács nem tartotta lehetségesnek a rendelkezésre álló adatok alapján, hogy érintett földrajzi piacot csak a Magyarországgal szomszédos országok, vagy a teljes közép-kelet európai régió, vagy e régió egyes további európai országokkal kiegészülve alkotják. Ezt az eljáró versenytanács ugyanakkor nem is látta szükségesnek az összefonódás értékeléséhez.
- 51) A földrajzi piacok nemzetinél szélesebb meghatározásával összefüggésben megjegyzi ugyanakkor az eljáró versenytanács, hogy a Tptv. alapján az összefonódást a Gazdasági Versenyhivatal kizárólag a magyar piacra gyakorolt versenyhatások alapján értékelheti. Jelen esetben a nemzetinél szélesebben értelmezett földrajzi piacok piaci részesedési adatai és egyéb jellemzői részleteiben nem ismertek, ezért a szűkebb, nemzeti piacon érvényesülő versenyviszonyokat nem a szélesebb földrajzi piac versenyviszonyai alapján értékelte az eljáró versenytanács (ahogyan pl. Vj/92/2011. sz. eljárásban), hanem a nemzeti piacon azonosított hatások értékelésekor vette figyelembe a tágabban értelmezett piac felől érzékelhető tényleges, illetve potenciális versenynyomást (ld. Vj/159/2007 sz. eljárást).

Az összefonódás hatásainak értékelése

Horizontális hatások

- 52) Az összefonódásnak horizontális összefüggésben azokon az érintett piacokon lehet hatása a gazdasági versenyre, amelyeken az összefonódásban résztvevő mindkét vállalkozáscsoport (ténylegesen vagy potenciálisan) jelen van (ld. Közlemény 11. a) pontját).
- 53) A Közlemény 14. ba) pontja értelmében az egyszerűsített eljárás alkalmazhatóságának egyik feltétele, hogy ne legyen olyan horizontális hatással érintett piac, amelyen az összefonódásban résztvevő vállalkozáscsoportok együttes részesedése meghaladja a 20 százalékot. Ez alól kivételt jelent, ha a legnagyobb piaci részesedéssel rendelkező vállalkozáscsoport figyelmen kívül hagyásával a többi vállalkozáscsoport együttes érintett piaci részesedése nem haladja meg az 5 százalékot [Közlemény 14. ca) pont] és ezen az érintett piacon van az összefonódásban résztvevő nagyobb vállalkozáscsoporthoz hasonló piaci részesedésű vállalkozás [Közlemény 14. cb) pont] és az összefonódás a lehetséges verseny lényeges csökkenését sem eredményezheti [Közlemény 14. cc) pont].
- 54) Mindkét összefonódásban részes vállalkozáscsoport jelen van a szórólap- és magazinnyomtatási piacokon. Ezeken az árupiacokon, nemzeti kiterjedésű földrajzi piacot feltételezve, a felek együttes részesedése jelentősen meghaladja a Közlemény szerinti 20%-os értéket és az összefonódás általi növekmény is, ha nem is jelentősen, de meghaladja a Közlemény szerinti 5%-ot. A szórólapnyomtatási piacon az EDS-csoport rendelkezik jelentős, 50-60% közötti részesedéssel és az Ipress kisebb, 5-15% körüli részesedéssel a harmadik legnagyobb szereplő, míg magazinnyomtatási piacon fordított a helyzet: az Ipress rendelkezik jelentős, 60% körüli részesedéssel, és az EDS-csoport pedig kisebb, 10% alatti részesedéssel, amellyel a negyedik legnagyobb szereplő. Ezen Közlemény szerinti

küszöbértékeket meghaladó piaci részesedési adatokat figyelembe véve az összefonódás kapcsán a káros horizontális hatások lehetősége nem zárható ki.

55) Az eljáró versenytanács álláspontja szerint azonban a nemzeti kiterjedésű földrajzi piacra becsült piaci részesedési adatok ellenére nem várható az összefonódás következtében káros horizontális hatás (így az árak emelkedése) a szórólapnyomtatási piac vonatkozásában a határozat IV. fejezetében összefoglalt körülményekre, azok közül is különösen az alábbiakra tekintettel:

- A nemzeti piacra kalkulált részesedések nem ragadják meg jól a felek tényleges piaci erejét. A nemzetinél szélesebben értelmezett piac Magyarországon kívüli részén az Ipress nincs más vállalkozással jelen, az EDS-csoport pedig ugyan jelen van a szélesebb piacra sorolható országokban más vállalkozásokkal, azonban van több, nála Magyarországhoz közelebb eső piaci szereplő (Budapest 500 km-es körzetében is), amelyek tényleges, vagy potenciális versenyt támaszthatnak a nemzeti piacon. A magyarországi versenytársakon kívül egyes külföldi nyomdák ténylegesen is jelen vannak a piacon, és a külföldi nyomdák mind a versenytársak, mind a vevők nyilatkozatai alapján érdemi versenynyomást támasztanak. Mindez azt jelenti, hogy a felek együttes részesedése (és így piaci ereje) és annak fúzióspecifikus növekménye is biztosan érdemben alacsonyabb, mint amit a csak magyarországi nyomdák adatai alapján becsült fenti értékek mutatnak.
- A nemzeti piacon is jelen van egy, az Ipressnél nagyobb, és egy, hozzá hasonló részesedéssel bíró versenytárs, valamint több kisebb részesedésű vállalkozás.
- A napilap nyomdák részéről tovább erősödhet a versenynyomás a napilapok példányszámának csökkenő trendje miatt.
- A piacon jelenlévő kisebb nyomdák és a külföldi nyomdák jelentős szabad kapacitásokkal rendelkeznek.
- Az EDS-csoport és az Ipress nem tekinthetők egymás legközelebbi versenytársainak, tényleges piaci szerepük és képességeik alapján.
- A szolgáltatás fő vevőinek, a magyarországi kiskereskedelmi láncoknak a száma nem jelentős, ezen vállalatok érdemi vevői erő kifejtésére képesek.
- A szolgáltató váltás nem ütközik jelentős nehézségekbe.
- A megkeresett versenytársak és vevők többsége nem számít káros versenyhatásokra.

56) Az eljáró versenytanács álláspontja szerint a nemzeti kiterjedésű földrajzi piacra becsült piaci részesedési adatok ellenére a magazinnyomtatási piac vonatkozásában sem várható az összefonódás következtében káros horizontális hatás (így az árak emelkedése), a határozat IV. fejezetében összefoglalt körülményekre, azok közül is különösen az alábbiakra tekintettel:

- A nemzeti piacra kalkulált részesedések ezen a piacon is felülbecslik a felek tényleges piaci erejét, tekintettel arra, hogy a magyarországi versenytársakon kívül egyes külföldi nyomdák ténylegesen jelen vannak a piacon, illetve a megkeresett, de jelen nem lévő versenytársak is reálisnak tekintették a belépést az árak emelkedése esetén, továbbá a külföldi nyomdák mind a versenytársak, mind a vevők nyilatkozatai alapján érdemi (legalább potenciális) versenynyomást támasztanak.
- A nemzeti piacon is jelen van egy jelentősebb, 15-25% közötti részesedéssel bíró, és két, az EDS-hez hasonló részesedéssel bíró versenytárs, valamint két kisebb versenytárs.

- A piacon jelentős szabad kapacitások érhetőek el.
- Az EDS-csoport nem tekinthető a magazinpiacon jelentős részesedéssel bíró Ipress legközelebbi versenytársának, mivel az EDS-csoport magazinnyomtatási piaci képességei korlátozottak.
- A szolgáltatás fő vevői, a magazinokat kiadó vállalatok vevői erő kifejtésére képesek.
- A szolgáltató váltás nem ütközik jelentős nehézségekbe.
- A megkeresett versenytársak és vevők többsége nem számít káros versenyhatásokra.

57) Az eljáró versenytanács álláspontja szerint az összefonódás koordinatív hatásokkal sem fog járni egyik piacon sem. A koordináció ellen hat ugyanis, hogy a piaci árak nem transzparenssek, emellett a piac szerkezete és a szabad kapacitások jelenléte sem kedvez a koordinációnak.

58) A felek tevékenységi körei potenciálisan az egyéb rendszertelen gyakorisággal megjelenő magazin jellegű termékek tekintetében is átfednek. Ezen átfedés külön vizsgálatát az eljáró versenytanács nem tartotta szükségesnek, egyrészt, mivel ha a magazinnyomtatási piacon nem azonosíthatók káros hatások, akkor ilyen hatások az ehhez közeli, magazinjellegű termékek nyomtatási piaca kapcsán sem valószínűsíthetőek. Másrészt az EDS-csoport 2015-ben nem is volt jelen ezzel a tevékenységgel és a korábbi években is rendkívül alacsony árbevételt ért el ebből, ahogyan az Ipress portfóliójában sem volt jelentős ezen tevékenység forgalma.

Vertikális hatás

59) Egy összefonódásnak akkor lehetnek vertikális hatásai, ha az érintett vállalkozáscsoportok a termelési-értékesítési lánc egymást követő fázisaiban tevékenykednek, ami megteremtheti az érdekeltséget arra, hogy az egyik (vagy mindkét) piacon jelentékeny piaci erővel rendelkező vállalkozáscsoport ezt a piaci erőt kihasználja, azaz valamely (vagy mindkét) piacon versenyt korlátozó magatartást folytasson, lezárva az adott piacot (pl. szerződéskötéstől való indokolatlan elzárkózással, árprés révén stb.).

60) A felek által egyedi esetekben (és jellemzően marginális mértékben) nyújtott és igénybe vett bérnyomtatást önmagában amiatt, hogy a felek versenytársaiknak is nyújthatják és tőlük is igénybe vehetik, nem tekintette az eljáró versenytanács részletesen vizsgálandó vertikális kapcsolódásnak. Ez a szolgáltatás tartalmilag ugyanúgy a horizontális hatások körében már értékelt szórólap- vagy magazinnyomtatási szolgáltatás, azzal a különbséggel, hogy az adott vevői igény teljesítéséhez az egyik nyomda alvállalkozóként bevonja a másikat. A szolgáltatások váratlan (kapacitás korlátozott és vis maior) helyzetekhez kötött eseti és kölcsönös jellege, nem jelentős volumene, illetve a piacon elérhető kapacitásfeleslegek miatt egyik szereplőnek sem érdeke az elzárkózás.

61) Minderre tekintettel az eljáró versenytanács álláspontja szerint a tranzakció kapcsán káros vertikális hatások nem azonosíthatók.

Portfólió hatás

62) A portfólió hatás az összefonódás révén létrejövő vállalkozáscsoport által gyártott (forgalmazott) áruk körének bővüléséből adódik. Ez különösen akkor járhat káros versenyhatásokkal, ha egymást kiegészítő (azonos vevők által vásárolt) áruk gyártói (forgalmazói) kerülnek egy vállalkozás-csoportba. Ebben az esetben ugyanis, ha az egyik

vállalkozáscsoport valamely áru(k) piacán magas piaci részesedéssel rendelkezik, akkor az összefonódás következtében bővülő vállalkozáscsoport más áru(k) piacán képes lehet versenykorlátozó magatartás (pl. árukapcsolás) érvényesítésére.

- 63) Portfólió hatás esetén a Versenytanács - a nemzetközi versenyjogi gyakorlattal egyező - gyakorlata szerint az összefonódás csak akkor tiltható meg, ha azonosíthatóak azok a konkrét mechanizmusok, amelyeken keresztül a portfólióbővülés károsan befolyásolja a versenyfolyamatot (Vj/169/2004.).
- 64) Az EDS-csoport portfóliója bővül a tankönyv nyomtatással, azonban ez nem tekinthető az EDS-csoport szolgáltatásaihoz képest olyan kiegészítő szolgáltatásnak, amelyek kapcsolt értékesítése reális volna, illetve a kapcsolt értékesítés az egyes szolgáltatások vevői köreinek eltérése miatt sem várható.
- 65) Az EDS-csoport az összefonódás előtt nem nyomtatott napilapokat, az Ipress ugyanakkor nyomtat egy napilapot heat-set technológiával. Az eljáró versenytanács ezt azonban nem tekintette portfólió hatás lehetőségét felvető tevékenységi kör bővülésnek, mivel az EDS-csoport az összefonódás előtt is nyomtatott heat-set technológiával és az Ipress által végzett tevékenység nem tipikus napilap nyomtatás (ld. 25) pont), így az nem sorolható a korábbi eljárásokban elkülönült piacként vizsgált (cold-set technológiájú) napilap nyomtatási piacra.
- 66) Az eljáró versenytanács álláspontja szerint tehát jelen tranzakció kapcsán nem várhatóak káros portfólió hatások sem.

Összegzés

- 67) Mindezek alapján az eljáró versenytanács a Tptv. 76. § (1) bekezdés a) pontja szerinti határozatában – egyezően a Tptv. 71. § (2) bekezdés c) pontja szerinti vizsgálói indítvánnyal – a kérelmezett összefonódást engedélyezte.

VIII.

Eljárási kérdések

- 68) A Gazdasági Versenyhivatal hatásköre a Tptv. 45. §-án, illetékessége a Tptv. 46. §-án alapul. E rendelkezések értelmében a Gazdasági Versenyhivatal jár el versenyfelügyeleti eljárásban a Tptv. rendelkezéseinek megsértése esetén – a 86. § (1) bekezdése alapján a bíróság hatáskörébe tartozó ügyek kivételével –, továbbá azokban a hatósági ügyekben, amelyek tekintetében törvény az eljárást hatáskörébe utalja, illetékessége pedig az ország egész területére kiterjed.
- 69) Az eljáró versenytanács határozatát a Tptv. 73. § (2) bekezdése és 74. § (1) bekezdése alapján tárgyalás tartása nélkül hozta meg.
- 70) Az eljáró versenytanács a 2016. május 11-i, Vj/39-5/2016. számú végzésével a Tptv. 72. § (3) bekezdése alapján az összefonódás piaci hatásai teljes körű vizsgálatának szükségességéről döntött, mire tekintettel a jelen eljárásban nem alkalmazta a Ket. 72. § (4) bekezdés a) pontja szerinti egyszerűsített döntést [lásd a Gazdasági Versenyhivatal elnökének és a Gazdasági Versenyhivatal Versenytanácsa elnökének 3/2014. számú közleménye 17. a) pont].
- 71) A kérelmező a Tptv. 62. § (1) bekezdés b) pontja szerinti igazgatási szolgáltatási díjat, továbbá az eljáró versenytanács Tptv. 72. § (3) bekezdésének alkalmazásáról szóló döntését követően a Tptv. 62. § (1) bekezdés a) pontjának megfelelően kiegészített igazgatási szolgáltatási díjat határidőben lerőta.

- 72) Az eljárást befejező döntést a Tpvt. 63. § (3) bekezdése szerint négy hónapon belül kell meghozni, ha az eljáró versenytanács a Tpvt. 72. § (3) bekezdése alapján az összefonódás piaci hatásainak teljes körű vizsgálatának szükségességéről döntött. Az ügyintézési határidő kezdőnapja a Ket. 65. § (1) bekezdése alapján a kérelem beérkezését követő nap, azaz 2016. május 4. Ennek megfelelően – figyelemmel a Ket. 33. § (3) bekezdésének c) pontjára, melyek értelmében a hiánypótlás kiadásától és a tényállás tisztázásához szükséges adatok közlésére irányuló felhívástól az annak teljesítéséig terjedő idő (a jelen eljárásban összesen 51 nap) az ügyintézési határidőbe nem számít be – az ügyintézési határidő 2016. október 25.-én jár le.
- 73) Az ügyfeleket [Tpvt. 52. § aa) pont] megillető jogorvoslati jog a Tpvt. 83. § (1) bekezdésén alapul.

Budapest, 2016. szeptember 1.

Dudra Attila s.k.
előadó versenytanács tag

Dr. Tóth András s.k.
a Versenytanács elnöke
versenytanács tagként eljárva

dr. Miks Anna s.k.
versenytanács tag